

ВІДГУК

**офіційного опонента Пічкура Миколи Олександровича
на дисертацію Се Юйдіна «Теоретико-методичні аспекти підготовки
студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти», представлену на
здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
зі спеціальності 011 – Освітні педагогічні науки**

Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із галузевими науковими програмами.

Прогрес у розвитку інформаційного суспільства нині пов'язаний із процесами глобалізації, інтеграції, модернізації та цифровізації, що впливають на більшість сфер людської життєдіяльності, у тому числі і в галузі культури та мистецтва. Саме тому соціальне замовлення українського соціуму на виробництво доцільної, красивої, корисної та конкурентоспроможної промислової продукції актуалізує проблему підготовки висококваліфікованих дизайнерських кадрів із розвиненим професійним мисленням, здатних генерувати та реалізовувати оригінальні проєктні ідеї, що відповідають сучасному рівню розвитку естетичної культури людства. Водночас, стрімка еволюція системи масової інформації, постійне вдосконалення технічних засобів навчання зумовлюють якщо не кардинальну зміну усталених мистецько-освітніх парадигм, то принаймні забезпечення наступності традицій та інновацій у процесі фахового вишколу майбутніх дизайнерів у закладах неперервної освіти.

Окреслені стратегічні орієнтири задекларовано в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Концепції розвитку освіти в Україні на період 2015 – 2025 рр.», «Концепції розвитку професійно-технічної освіти України» та інших державних документах. Керуючись відповідними положеннями цих нормативних актів, дисертант належним чином обґрунтував актуальність порушеної проблеми та виявив суперечності між:

- потребою держави у фахівцях із високим рівнем проєктної культури та недосконалістю їх професійної підготовки у системі дизайн-освіти;
- потребою розвитку системи дизайну у закладах передвищої освіти та недостатньою розробленістю структури, змісту й організаційно-педагогічного інструментарію підготовки фахівців з дизайну;
- традиційною системою підготовки майбутніх фахівців з дизайну, що зумовлена класичними підходами до передвищої освіти, та необхідністю застосування сучасних педагогічних підходів, що забезпечують реалізацію інтеграційних зв'язків між навчальними дисциплінами, спрямовуючи зусилля на формування проєктної культури майбутніх фахівців з дизайну, готовності організувати ефективну проєктну діяльність;
- потребою української наукової спільноти в отриманні об'єктивних даних щодо змісту, форм, методів і технології фахової підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти.

Розв'язання окреслених суперечностей відбулося в межах тем науково-дослідної роботи циклових комісій з дизайну, дизайну середовища та моделювання одягу Тернопільського кооперативного фахового коледжу та Галицького фахового коледжу імені В'ячеслава Чорновола.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Викладений у вступі науковий апарат дослідження дає змогу чітко простежити авторське бачення способів розв'язання порушеної проблеми, зрозуміти логіку й алгоритм виконання поставлених завдань та усвідомити сутність, теоретичну і практичну значущість одержаних результатів.

Внаслідок аналізу змісту дисертації та публікацій Сє Юйдіна виявлено належну обґрунтованість висунутих наукових положень, достатню аргументованість сформульованих висновків, дійсно підтверджену успішність досягнення поставленої мети дослідження, достовірність одержаних результатів якого не викликає сумніву.

Ретельно опрацьована дисертантом джерельна база (255 найменувань, із яких 39 – іноземні) дала змогу розширити межі дослідження обраної проблеми. Успішному виконанню завдань наукового пошуку також сприяло необхідне і достатнє використання комплексу конкретно-пошукових, порівняльно-зіставних, теоретичних та емпіричних методів, що забезпечило вірогідність отриманих результатів та засвідчило цілеспрямованість, логічну послідовність, оригінальність і бажану результативність наукової траєкторії дослідження.

Логіка викладу теоретичного й дослідно-експериментального матеріалу загалом відповідає заявленій темі та визначеному науковому апарату дослідження, що забезпечує цілісність і завершеність роботи.

Дисертацію виконано на належному методологічному рівні. Текст анотації презентує узагальнений зміст дисертації, її суттєві аспекти та основні положення і висновки.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів.

Одержані результати дослідження дійсно мають наукову новизну, зокрема, теоретичну значущість, оскільки дійсно вперше:

– визначено етапи та особливості професійного становлення майбутніх дизайнерів, тенденції та перспективи розвитку сучасного дизайну, що впливають на появу нових функцій дизайн-освіти в епоху цифровізації та відповідних вимог до підготовки студентів-дизайнерів у сучасних закладах передвищої освіти;

– доведено необхідність поєднання навчально-творчої і науково-дослідної роботи студентів за гносеологічним, праксеологічним та феноменологічним напрямками опанування мистецтвом дизайну.

У контексті новизни дослідження також заслуговує на увагу вклад автора щодо збагачення методології професійної підготовки майбутніх дизайнерів на психолого-педагогічних засадах розвитку їхніх творчих здібностей, креативного дизайн-мислення та засвоєння національної

своєрідності художньо-проектної діяльності з активним використанням цифрових технологій.

Не викликає сумнівів і практична значущість дослідження. Адже в роботі розроблено рекомендації щодо імплементації вітчизняного досвіду формування професійної компетентності майбутніх фахівців з дизайну в систему передвищої освіти України, запропоновано діагностичний інструментарій для визначення рівнів фахової підготовленості студентів-дизайнерів, методичні і технологічні новації студіювання професійно орієнтованих дисциплін, а також представлено навчально-методичний комплекс інтегрованого курсу «Основи формоутворення та конструювання», який, як свідчать довідки про впровадження результатів дослідження, дійсно апробовано в окремих вітчизняних закладах передвищої освіти.

Усі ці напрацювання дисертанта слід визнати ціннісними для теорії і практики дизайн-освіти в Україні і за її межами.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечуються логічною структурою роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Послідовність викладу тексту праці відповідає вирішенню поставлених завдань.

У *першому розділі* «Компаративістські засади підготовки студентів дизайнерів у закладах фахової передвищої освіти» з'ясовано сутність дизайн-освіти її структуру, номенклатуру функцій, модельні конфігурації, методичне і матеріальне забезпечення, організаційний устрій, напрями вдосконалення на засадах компетентнісного підходу тощо і зроблено висновок, що розробленість проблеми підготовки майбутніх дизайнерів у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених є фрагментарною, недостатньо цілісною. Також розкрито зарубіжний досвід підготовки фахівців-дизайнерів та історію її становлення і поточний стан у закладах передвищої освіти України. У цьому розділі заслуговує на увагу глибокий аналіз змісту Державного стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн», що дало змогу виразити вимоги до дизайнерського фаху та визначити педагогічні умови організації професійного навчання майбутніх фахівців з дизайну.

У *другому розділі* «Теоретико-методологічні аспекти підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти» варта уваги спроба автора презентувати авторську концепцію підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти, провідні положення якої відображають науково обґрунтований зміст, сучасні форми, методи і технології навчання мистецтва дизайну, зорієнтованого на формування цілісного уявлення про професійну кар'єру, свідомого і відповідального ставлення до її побудови та готовності до професійного саморозвитку. Ця концепція доповнюється належним чином обґрунтованими системним, компетентнісним, особистісно орієнтованим методологічними підходами та загально-дидактичними (цілеспрямованості педагогічного процесу, системності, гуманізації, науковості, інтегративності, доступності, компетентності, індивідуально-особистісної спрямованості,

поваги до особистості) і специфічними професійного самовизначення, соціалізації, професійного саморозвитку, самоорганізації, конгруентності, емоційності навчання, співробітництва, індивідуалізації освітньої траєкторії) принципами підготовки майбутніх дизайнерів у закладах передвищої освіти. Показово, що в цьому розділі представлено структурно-логічну конструкцію методичної системи підготовки майбутніх дизайнерів у закладах передвищої освіти.

У третьому розділі «Експериментальне дослідження ефективності підготовки майбутніх дизайнерів у закладах фахової передвищої освіти» репрезентовано матеріали щодо: з'ясування стану і наявних проблеми викладання фахових дисциплін за спеціальністю 022 «Дизайн» у закладах передвищої освіти; визначення можливостей вдосконалення форм і методів професійної підготовки студентів; розроблення методики та проведення констатувального і формувального педагогічного експериментів; аналіз і порівняння результатів дослідно-експериментальної роботи. Показово, що в ході формувального експерименту у процесі реалізації інноваційної моделі навчання студентів-дизайнерів використано комплекс проєктно-пошукових, творчих та індивідуальних завдань під час проведення нетрадиційних занять у формі ділової гри, конференцій, творчих майстерень тощо та різноманітних заходів. Як свідчать матеріали кількісного і якісного аналізу здобутих емпіричних даних, дисертанту вдалось значно підвищити ефективність запропонованих форм і методів навчання майбутніх дизайнерів.

Наукові здобутки Сє Юйдіна акумулюються у висновках, обґрунтованість яких не викликає сумнівів з огляду на обсяг та змістову наповненість проведеної дослідницької роботи, що характеризується як теоретичною, так і практичною значущістю. Представлені у роботі додатки унаочнюють зміст тексту дисертації та істотно розширюють уявлення про масштабність авторських напрацювань.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях.

Результати дослідження висвітлено у 7 публікаціях, з-поміж яких: 4 статті у фахових наукових виданнях України; 1 – у виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі даних Scopus; 1 навчально-методична праця; 1 – у збірнику тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції.

Аналіз цитованих текстів та інших запозичених матеріалів, авторських коментарів, положень, визначень, аргументів, суджень та оцінок засвідчує, що порушень академічної доброчесності у дисертаційній роботі не допущено.

Мова і стиль дисертації. Дисертація написана українською мовою, стилістика якої містить цитування використаних джерел та їх авторські коментарі, експлікацію понять, аргументування оціночних суджень та обґрунтування наукових положень і висновків. Робота належним чином структурована. Отримані результати дослідження викладені в доступній формі, є достатніми за обсягом і науковою ємністю.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих результатів, вважаємо за необхідне висловити окремі міркування, що виникли в процесі аналізу змісту тексту дисертації та вимагають окремих уточнень і пояснень.

1. У підрозділі 1.2 під назвою «Практика підготовки студентів-дизайнерів за кордоном» на прикладі Німеччини, Польщі, Великобританії, Франції, Італії, Фінляндії, Данії, Норвегії, Швеції, США і Японії дисертант намагався розкрити історичні традиції дизайн-освіти. Звісно, що ця проблема може бути предметом окремого наукового дослідження. Тому виправдано, що представлений матеріал стислий і не охоплює інші розвинені держави світу. Однак у ньому основну увагу слід було зосередити не на організаційних засадах функціонування закладів передвищої фахової освіти, а на еволюції ефективних методик і технологій професійної підготовки майбутніх дизайнерів різних спеціалізацій.

2. У параграфі 1.3. «Історія становлення та стан підготовки фахівців-дизайнерів у закладах передвищої освіти України» широко розкрито питання впровадження принципу неперервності, дуальної форми, організаційних і правових засад функціонування системи дизайн-освіти в Україні тощо. На особливу увагу заслуговує огляд змісту чинного Державного стандарту фахової передвищої освіти та освітньо-професійних програм за спеціальністю 022 «Дизайн». Однак для повноти дослідження порушеної проблеми варто було б проаналізувати зміст програм і навчально-методичного забезпечення принаймні основних фахових дисциплін з метою з'ясування міри досягнення наступності художньо-педагогічних традицій та інновацій в системі дизайн-підготовки.

3. На сторінці 150 дисертації йдеться про результати впровадження створеної автором інноваційної моделі навчання майбутніх дизайнерів. Очевидно, що розробленню й обґрунтуванню цієї моделі мав би бути присвячений цілий підрозділ дослідження. Тоді це дало б змогу чіткіше вибудувати логіку проведення формувального експерименту з відповідним алгоритмом реалізації задекларованих у теоретичній частині дослідження теоретико-методологічних основ (підходів, принципів, організаційних форм тощо), певної етапності, створення необхідних і достатніх педагогічних умов, використання традиційних та інноваційних методів і засобів підготовки майбутніх дизайнерів.

4. Дисертація рясніє мовно-стилістичними і технічним огріхами набору тексту та оформлення наочного матеріалу, наприклад:

– у завданнях дослідження некоректно вживається дієслово «дослідити» (с. 17);

– окремі пункти наукової новизни дослідження сформульовано дещо заплутано, зокрема, «...визначено етапи та особливості розвитку в студентів-

дизайнерів у закладах передвищої освіти...», «охарактеризовано форми і методи»....., але незрозуміло чого саме? (с. 20);

– спостерігається чимало громіздких абзаців, що займають більше, ніж половину сторінки (с. 25, 29, 36, 40, 45, 51, 55, 59, 64, 67, 68, 77, 81, 84, 86 та ін.);

– оформлення назв рисунків (с. 31, 71, 73-74, 76-77, 100, 108, 128, 131, 132) і маркованих абзаців (с. 44, 47, 49, 61, 85, 86, 88, 131, 133, 135, 136, 142-145, 149) не зовсім відповідає чинним вимогам до дисертації;

– таблицю 1.3, що займає 2 сторінки (с. 78-80), необхідно було розмістити в додатках.

Висловлені зауваження мають дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження. Представлена дисертація є оригінальною і самостійно виконаною працею у формі рукопису, що засвідчує належну наукову ерудицію і професійну майстерність її автора.

Висновок. За змістом, актуальністю, науковою новизною, сукупністю отриманих результатів, достовірністю, теоретичною і практичною значущістю, повнотою висвітлення у публікаціях дисертаційна робота «Теоретико-методичні аспекти підготовки студентів-дизайнерів у закладах передвищої освіти», подана Се Юйдіном на здобуття наукового ступеня доктора філософії, є цілісним, завершеним дослідженням.

Дисертація відповідає спеціальності 011 – Освітні педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та п. 6,7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. Автор дисертації Се Юйдін заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 – Освітні педагогічні науки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри образотворчого мистецтва
Уманського державного педагогічного
університету мені Павла Тичини

Микола ПІЧКУР

